

Praha 15.10.2007

Posudek na bakalářskou práci Evy Holakovské:

Žena a její profesní portfolio na trhu práce. Zaměřeno na sekretářky a asistentky.

Hodnocení: 33 kreditů

Komentář:

Eva Holakovská zasazuje svou bakalářskou práci do kontextu sociologických studií o genderových nerovnostech, které strukturují pracovní trh a předznamenávají/přeurčují profesní možnosti žen. Její práce se zaměřuje na profesi, která je ve společenském povědomí zapsána jako typicky „ženská“, a která je opředena velkým množstvím negativních a genderově kódovaných stereotypů a i díky tomu společensky devalvovaná. O relativně nízkém společenském statusu této pracovní pozice svědčí i potřeba všech respondentek se proti profesi „sekretářky“ vymezit a své pracovní vymezení definovat jako „asistentka“.

Práce Evy Holakovské je zajímavým a v celku vydařeným vhledem do profese sekretářek, která konfrontuje sekundární literaturu se zkušeností žen, které v této pozici pracují. Velmi ilustrativní jsou odkazy k „příručce“ pro správné asistentky/sekretářky, na kterých Eva Holakovská dokládá převládající – a v roli „příručky“—I normativní vymezení role „správné“ asistentky a její genderové kódování. Doporučovala bych ale prohloubit otázky, které respondentkám kladla. Domnívám se, že často se plně nepodařilo proniknout pod povrch vztahů. Otázka „Nakolik je pro [sekretářky/asistentky] důležitý jejich vztah s nadřízeným? Mohou jim z něj plynout nějaká privilegia či moc?“ je podle mého názoru příliš návodná. Zároveň nedovoluje postihnout mocenskou dynamiku vztahů v konstelaci asistent/ka – ředitel/ka – spolupracovníci/pracovní tým. Např. nepostihuje, do jaké míry je asistentka vnímána jako plnohodnotná součást pracovního týmu, jaké mechanismy určují pracovní náplň, problémy, které se jí netýkají, či případně které jí nepřísluší řešit. (Podobné námitky bych měla i u způsobu kladení otázek ve vztahu k údajně „sexuálnímu“, sexualizovanému podtextu vztahu „sekretářka – šéf“)

Cíl, který autorka deklaruje, postihnout místo, role několika různých pozic asistentek v jedné organizaci a odkrýt je tak v jejich vzájemném vztahu (str. 46), není naplněn.

Dalšího genderově fundovanějšího komentáře by bylo potřeba např. u výroků k vztahu „muž-žena“ a jeho vlivu na pozici a status asistentek. Je škoda, že autorka dále neanalyzuje výroky „normální ženská by se mnou taky neměla žádný problém“, „snad bych neměla problém ani se ženou.“ (str. 55) Jako problematické je to, že „genderová“ bakalářská práce neanalyzuje výroky, které problematiku sexuálního obtěžování hodnotí jako (pouze) problém ženiny volby a jejího morálního kreditu. (zvl. str. 59)

Jako obzvláště zajímavá hodnotím následující zjištění: Respondentky s vyšším vzděláním, 2 ze 3 měly VŠ diplom, v případě nejvýše postavené asistentky lze zachytit i náznaky určité kariérní hrdosti. A jak práce naznačuje, bylo by možné postihnout i mocenské hierarchie mezi asistentkami samotnými. Výpovědi respondentek také odhalují mnohem větší kariérní propustnost nežli výchozí sekundární literatura. Na takto malém souboru výpovědí lze pouze těžko usuzovat, zda se jedná o proměnu charakteristiky celého zaměstnání, či se například stává jakýmsi vstupem na pracovní trh pro mladou, opět genderově jednoznačně definovanou skupinu (čerstvě po absolutoriu, se znalostmi jazyků, počítačové gramotnosti...), tedy místem, ze kterého po nějaké době postupují dál/výše? Či je-li rozpor mezi sekundární literaturou a výpověďmi respondentek výzkumu dán odlišným společenským a

temporálním kontextem?

Formální nedostatky:

- Malý rozsah samotné analýzy (str. 46-65) v poměru k délce a rozsahu celé práce.
- Relativně malé penzum sekundární literatury: Autorka pracuje pouze se dvěma studii profese sekretářky/asistentky, což ji vede ke generalizujícím a v zásadě povšechným soudům a formulacím. (zvl. Kap. 2.3.)
- Postrádala jsem také jakékoliv zakotvení metodologie (polostrukturované rozhovory a jejich interpretace) v teoretické literatuře. (viz seznam literatury)
- Taktéž chybí literatura k genderové problematice (s výjimkou konceptu dvouúrovňové spravedlnosti Nancy Frazer). Je zřejmé, že autorka je s genderovou problematikou a zvláště genderovou strukturou pracovního trhu obeznána. Domnívám se však zároveň, že větší pozornost mocenským aspektům genderu a jejich kontextuálnímu působení ve vztazích by autorce pomohlo prohloubit analýzu výpovědí, resp. by ji mohlo inspirovat i ke kladení dalších otázek...
- Nedotažené citování (navrhovala bych častější uvádění paginace v citacích, i u parafrázovaných nejenom citovaných pasáží), průvodní materiál není opatřen referencemi (ty uvedeny pouze přímo v textu)
- Kauza Čunek: jelikož je uvedena bez jakéhokoliv komentáře, a jedná se vyloženě o přímé „zkopírování“ z informačních serverů, tento materiál nepřináší další informace, obohacení.

Celkově se jedná o kvalitní práci, opatřenou velkou širí přílohových materiálů. Práci by ovšem prospěla mnohem důkladnější práce se sesbíraným materiálem.

Práci navrhuji k obhajobě s bodovým hodnocením okolo 33 kreditů.

Kateřina Kolářová, Ph.D.